

DOI: 10.34921/amj.2022.1.016

Xıdırov E.Ə., Qanbayeva Ş.F., İsayev N.N.

QADIN ÇANAĞININ PELVİOMETRİK GÖSTƏRİCİLƏRİNİN YAŞLA ƏLAQƏLİ XARAKTERİSTİKASI

Azərbaycan Tibb Universitetinin İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrası, Bakı

Məqalədə qadın çanağının yaşla əlaqəli dəyişikliklərinin öyrənilməsinə dair tədqiqat haqqında məlumat verilmişdir. Tədqiqat göstərmişdir ki, gənclik yaşı dövrünü əhatə edən preparatların tədqiqinin nəticələrinə əsasən, ən çox kənarəçixmə çanaq hündürlüyü, həqiqi konyuqata və çəp diametrlərə məxsus göstəricilərdə müşayiət edilir (müvafiq olaraq: $25,5\text{sm} > X > 18,0\text{ sm}$; $12,5\text{ sm} > X > 7,3\text{ sm}$; $13,2\text{ sm} > X > 7,8\text{ sm}$). Ən az variabellik isə, kiçik çanaq girəcəyinin köndələn diametrinə ($12,9\text{ sm} > X > 9,6\text{ sm}$); kiçik çanaq boşluğunun dar hissəsinin düz diametrinə ($11,4\text{ sm} > X > 7,9\text{ sm}$) və həmin hissənin köndələn ölçüsünə aiddir. I yetkinlik yaşı qrupunda osteometriyanın nəticələrinə görə çanağın hündürlük və köndələn parametrləri üstünlük təşkil edir. Lakin çəp diametrin dəyişkənliyi bir qədər aşağı düşdüyünə görə ($13,3\text{sm} > X > 8,3\text{sm}$), diaqonal konyuqatanın variabelliyyəsinin artması ($14,0\text{sm} > X > 7,7\text{sm}$) nəzərə çarpır. II yetkinlik yaşı dövründə də kiçik çanağın ölçüləri, ümumiyyətlə, yüksək olmayan dispersiya göstəricilərinə malikdir, baxmayaraq ki, bütün parametrlərin orta göstəriciləri 16-20 yaş qruplarından fərqli olaraq yüksək olmuşdur. II yetkinlik yaşı kateqoriyasında ən çox fərqlilik çanaq hündürlüyü ($26,5\text{sm} > X > 16,9\text{sm}$; $S=2,12$), daraqarası məsafə ($30,0\text{sm} > X > 22,0\text{ sm}$; $S=2,26$), və diaqonal konyuqata ($13,8\text{ sm} > X > 7,8\text{ sm}$; $S=1,49$) parametrlərində müşahidə olunur.

Açar sözlər: qadın çanağı, pelviometrik parametrlər, osteometriya

Ключевые слова: женский таз, пельвиометрические параметры, остеометрия

Keywords: woman pelvis, pelviometric parameters, osteometriya

Qadın çanağının və onun bəzi hissələrinin morfometrik ölçülərinin tədqiqinə çoxsaylı elmi tədqiqat işləri həsr edilmişdir [1,2,3]. Məhz qadın çanağının formalarının və morfometrik parametrlərinin vaxtında dəqiqləşdirilməməsi ana bətnində dölün və hətta ananın da həyatının itirilməsinə səbəb olur. Buna görə də doğuşdan əvvəl qadın çanaqlarının morfometrik parametrlərinin öyrənilməsi böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu sahəyə aid elmi ədəbiyyatın təhlili göstərir ki, müxtəlif yaş dövrlərində qadın çanağının ölçülərinin və çanaq formalarının tədqiq edilməsinə hələ də ehtiyac duyulur [4,5,6,7].

Tədqiqatın məqsədi – osteometrik qiymətləndirmə aparmaqla müxtəlif yaşlı qadınlarda çanağın forma müxtəlifliyini müəyyənləşdirməkdən ibarət olmuşdur.

Tədqiqatın material və metodları. Tədqiqat işində qadın cinsinə aid 78 tam çanaqdan istifadə edilmişdir. Osteoloji obyektlərin qeydiyyatı 16-60 yaşlar arası dövrləri əhatə edir. Tədqiqat üçün seçilmiş materiallar yaş periodizasiyası kateqoriyasına uyğun olaraq 3 qrupa

bölmüşdür (gənclik, I və II yetkinlik yaşı dövrləri). Hər bir anatomik preparat üzərində çanağın 14 metrik göstəricisi öyrənilmişdir:

1. Anatomik konyuqata;
2. Həqiqi və ya ginekoloji konyuqata;
3. Diaqonal konyuqata;
4. Kiçik çanaq çıxacağıının düz ölçüsü (çıxacaq konyuqatası);
5. Köndələn diametr;
6. Çəp diametr;
7. Daraqarası məsafə;
8. Kiçik çanaq çıxacağıının köndələn ölçüsü;
9. Çanağın hündürlüyü;
10. Tinarası məsafə;
11. Kiçik çanaq boşluğunun enli hissəsinin düz ölçüsü;
12. Kiçik çanaq boşluğunun enli hissəsinin köndələn ölçüsü;
13. Kiçik çanaq boşluğunun dar hissəsinin düz ölçüsü;
14. Kiçik çanaq boşluğunun dar hissəsinin köndələn ölçüsü;

Bu məqsədlə standart antropometrik ölçü alətləri dəstindən istifadə olunmuşdur: çanaq ölçən, sürüşkən pərgar və santimetrələnmiş ölçü parçası. Ölçmələr zamanı pelviomerədən istifadə edilmişdir. Pelviomer spesifik ölçü alətidir, yalnız tibb işçiləri və antropoloqlar tərəfindən istifadə edilir; çanaqölçən pərgar formasında olub şkala

ilə təchiz olunmuşdur. Şkala pərgər ayaqlarının arasında onlara perpendikulyar yerləşir və üzərində santimetr və millimetr bölgüləri vardır. Eyni zamanda şkala ayaqlardan birinə bağlanır və onunla birgə hərəkət edir. O biri ayağa şkala səviyyəsində hərəkətsiz göstərici birləşdirilib. Çanaqölçənin ayaqcıqlarının sonunda düymələr vardır ki, onlar çanaq və insan bədəninin səthləri üzərindəki nöqtələrə qoyulur. Ölçülər üçün nöqtələr ya karandaşla ya da markerlə qeyd edilir. Digər tərəfdən ölçü aparmaq üçün ayaqcığın hərəkəti zamanı şkala göstəricinin altına keçir və nəticədə ölçü məsafəsini göstərir.

Alınmış nəticələrin dürüstlüyünü müəyyənləşdirmək üçün variasion statistika metodundan istifadə edilmişdir [8].

Tədqiqatın nəticələri və onların müzakirəsi. Aparılan tədqiqat işinin nəticələrinə görə gənclik yaşı dövrü pelviometrik əlamətlərin morфометrik göstəriciləri aşağıdakı kimi olmuşdur: anatomik konyuqata 11,5 sm $>X>7,9$ sm; köndələn diametr 12,9 sm $>X>9,6$ sm; həqiqi konyuqata 12,5 sm $>X>7,3$ sm; diaqonal konyuqata 12,6sm $>X>7,5$ sm; çəp diametr 13,2sm $>X>7,8$ sm; çanağın enli hissəsinin düz ölçüsü 12,5 sm $>X>7,4$ sm; çanağın enli hissəsinin köndələn ölçüsü 12,6 sm $>X>7,5$ sm; çanağın dar hissəsinin köndələn ölçüsü 10,6sm $>X>7,1$ sm; çanağın dar hissəsinin düz ölçüsü 11,4 sm $>X>7,9$ sm; kiçik çanaq boşluğu çıxacağıının köndələn ölçüsü 12,0 sm $>X>7,3$ sm; kiçik çanaq boşluğu çıxacağıının boylama ölçüsü 12,3 sm $>X>7,8$ sm; simfizosakral məsafə 12,5sm $>X> 8,7$ sm; tinarası məsafə 12,1sm $>X> 8,2$ sm; daraqarası məsafə 27,5 sm

$>X> 22,6$ sm; çanaq hündürlüyü 25,5 sm $>X> 18,0$ sm. Əldə olunan bu göstəricilər digər müəlliflərin [9,10] göstəriciləri ilə üst-üstə düşür.

Gənclik yaşı dövrünü əhatə edən preparatların tədqiqinin nəticələrinə əsasən, ən çox kənəraçixma çanağın hündürlüyü, həqiqi konyuqata və çəp diametrlərə məxsus göstəricilərdə müşahidə edilir (müvafiq olaraq, 25,5 sm $>X>18,0$ sm; 12,5 sm $>X>7,3$ sm; 13,2 sm $>X>7,8$ sm). Ən az variabellik isə, kiçik çanaq girəcəyinin köndələn diametrinə (12,9 sm $>X>9,6$ sm); kiçik çanaq boşluğunun dar hissəsinin düz diametrinə (11,4 sm $>X>7,9$ sm) və həmin hissənin köndələn ölçüsünə aiddir.

Digər çanaq parametrlərindən olan anatomik konyuqata (11,5 sm $>X>7,9$ sm); qasıq-oma məsafəsi (12,5 sm $>X>8,7$ sm) və tinarası məsafə (12,1 sm $>X>8,2$ sm) digər parametrlərlə müqayisədə daha çox variabellidir.

Eyni zamanda müəyyən edilmişdir ki, kiçik çanaq çıxacağıının köndələn ($S=1,10$) və boylama ($S=1,25$) ölçülərinin dispersiya göstəriciləri az olur. Bəzi parametrlərdə: kiçik çanaq boşluğunun enli hissəsinin köndələn ($S=1,58$), diaqonal ($S=1,55$) və daraqarası məsafə ($S=1,39$) parametrlərində nisbi artım dispersiyası müşahidə edilmişdir. Həqiqi

Cədvəl 1. 16-20 yaş qruplarına aid olan qadın çanaqlarının pelviometrik xarakteristikası

Pelviometrik əlamətlər	Statistik parametrlər							
	N	X (sm)	S	S(r)	X üçün 95%-li dürüstlük intervalı		min	max
					min	max		
Anatomik konyuqata	26	10,26	0,91	0,18	9,89	10,62	7,9	11,5
Köndələn diametr	26	11,74	1,02	0,20	11,33	12,15	9,6	12,9
Həqiqi konyuqata	26	10,08	1,21	0,24	9,59	10,57	7,3	12,5
Diaqonal konyuqata	26	10,88	1,55	0,30	10,26	11,51	7,5	12,6
Çəp diametr	26	11,71	1,33	0,26	11,17	12,25	7,8	13,2
Çanağın enli hissəsinin düz ölçüsü	26	10,89	1,37	0,27	10,34	11,44	7,4	12,5
Çanağın enli hissəsinin köndələn ölçüsü	26	11,14	1,58	0,31	10,50	11,78	7,5	12,6
Çanağın dar hissəsinin köndələn ölçüsü	26	9,72	0,81	0,16	9,39	10,05	7,1	10,6
Çanağın dar hissəsinin düz ölçüsü	26	10,02	0,72	0,14	9,73	10,31	7,9	11,4
Kiçik çanaq boşluğu çıxacağıının köndələn ölçüsü	26	9,96	1,10	0,22	9,51	10,40	7,3	12,0
Kiçik çanaq boşluğu çıxacağıının boylama ölçüsü	26	9,89	1,25	0,25	9,39	10,40	7,8	12,3
Tinarası ölçü	26	10,38	0,87	0,17	10,03	10,73	8,2	12,1
Daraqarası məsafə	26	25,84	1,39	0,27	25,28	26,40	22,6	27,5
Çanaq hündürlüyü	26	20,93	1,72	0,34	20,23	21,62	18,0	25,5

Qeyd: Burada və sonrakı cədvəllərdə: N – müşahidələrin sayı; X – orta qiymət; S – dispersiya göstəricisi; S(r) – dispersiyanın xətası; min – göstəricinin minimal qiyməti; max – göstəricinin maksimal qiyməti.

Cədvəl 2. 21-35 yaş qruplarına aid olan qadın çanaqlarının pelviometrik xarakteristikası

Pelviometrik əlamətlər	Statistik parametrlər							
	N	X(sm)	S	S(r)	X üçün 95%-li dürüstlük intervalı		min	max
					min	max		
Anatomik konyuqata	26	10,43	0,92	0,18	10,06	10,80	7,4	12,0
Köndələn diametr	26	11,68	1,21	0,24	11,19	12,17	9,4	13,8
Həqiqi konyuqata	26	10,42	1,26	0,25	9,92	10,93	8,3	12,9
Diagonal konyuqata	26	11,71	1,50	0,29	11,11	12,32	7,7	14,0
Çəp diametr	26	12,26	1,05	0,21	11,84	12,69	8,3	13,3
Çanağın enli hissəsinin düz ölçüsü	26	11,29	1,52	0,30	10,67	11,90	7,6	13,3
Çanağın enli hissəsinin köndələn ölçüsü	26	11,66	1,40	0,28	11,10	12,23	7,9	13,3
Çanağın dar hissəsinin köndələn ölçüsü	26	9,96	1,12	0,22	9,51	10,42	6,8	11,3
Çanağın dar hissəsinin düz ölçüsü	26	10,10	1,40	0,27	9,53	10,66	7,1	12,3
Kiçik çanaq boşluğu çıxacağımmın köndələn ölçüsü	26	10,15	1,01	0,20	9,75	10,56	8,0	12,0
Kiçik çanaq boşluğu çıxacağımmın boylama ölçüsü	26	10,40	1,20	0,24	9,92	10,89	7,9	12,2
Simfiziosokral məsafə	26	10,54	0,84	0,17	10,20	10,88	8,5	12,5
Tınarası ölçü	26	10,41	1,05	0,21	9,99	10,84	7,2	12,0

konyuqatada əhəmiyyətli dərəcədə kənara-çıxma əlamətləri olsa da, bu parametr üçün nisbi yüksək olmayan dispersiya ($S=1,21$) müəyyən olunur. Öyrənilən əlamətlərlə qısa tanışlıq göstərir ki, ümumilikdə çanağın total parametrləri böyük dəyişmələrə məruz qalsa da, kiçik çanaq ölçülərinin variabelliği azdır.

Tədqiqatın gedişi zamanı I yetkinlik yaş qrupunda aşağıdakı nəticələr əldə edilmişdir: anatomik konyuqata $12,0\text{sm} > X > 7,4\text{ sm}$; köndələn diametr $13,8\text{ sm} > X > 9,4\text{ sm}$; diaqonal konyuqata $14,9\text{ sm} > X > 7,7\text{ sm}$; çəp diametr $13,3\text{ sm} > X > 8,3\text{ sm}$; çanağın enli hissəsinin düz ölçüsü $13,3\text{ sm} > X > 7,6\text{ sm}$; həqiqi konyuqata $12,9\text{ sm} > X > 8,3\text{ sm}$; çanağın enli hissəsinin köndələn ölçüsü $13,3\text{ sm} > X > 7,9\text{ sm}$; çanağın dar hissəsinin köndələn ölçüsü $11,3\text{ sm} > X > 6,8\text{ sm}$; çanağın dar hissəsinin düz ölçüsü $12,3\text{ sm} > X > 7,1\text{ sm}$; kiçik çanaq boşluğu çıxacağımmın köndələn ölçüsü (cədvəl 2).

I yetkinlik yaş qrupunda osteometriyanın nəticələrinə görə çanağın hündürlük və köndələn parametrləri üstünlük təşkil edir. Lakin çəp diametrin dəyişmələri bir qədər az olduğuna görə ($13,3\text{ sm} > X > 8,3\text{ sm}$), diaqonal konyuqatanın variabelliğinin artması ($14,0\text{ sm} > X > 7,7\text{ sm}$) nəzərə çarpır. Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, bu yaş

qrupunda kiçik çanaq girəcəyinin diaqonal konyuqatasının orta ölçüsü, girəcəyin köndələn diametrindən böyük olur ($X_{og}=11,68\text{ sm}$) və güclü variabellik baş verir ($13,8\text{ sm} > X > 9,4\text{ sm}$; $S=1,21$). II yetkinlik yaş dövründə də kiçik çanağın ölçüləri, ümumiyyətlə, yüksək olmayan dispersiya göstəricilərinə malikdir, baxmayaraq ki, bütün parametrlərin orta göstəriciləri 16-20 yaş qruplarından fərqli olaraq yüksək olmuşdur.

Tədqiqatın gedişi zamanı bu yaş qrupunda aşağıdakı nəticələr əldə edilmişdir: anatomik konyuqata $12,8\text{ sm} > X > 7,4\text{ sm}$; köndələn diametr $14,1\text{ sm} > X > 9,4\text{ sm}$; diaqonal konyuqata $13,8\text{ sm} > X > 7,8\text{ sm}$; çəp diametr $13,8\text{ sm} > X > 8,7\text{ sm}$; çanağın enli hissəsinin düz ölçüsü $12,5\text{ sm} > X > 7,8\text{ sm}$; həqiqi konyuqata $12,6\text{ sm} > X > 7,6\text{ sm}$; çanağın enli hissəsinin köndələn ölçüsü $12,9 > X > 7,4$; çanağın dar hissəsinin köndələn ölçüsü $12,5\text{ sm} > X > 6,9\text{ sm}$; çanağın dar hissəsinin düz ölçüsü $12,2\text{ sm} > X > 7,3\text{ sm}$; kiçik çanaq boşluğu çıxacağımmın köndələn ölçüsü $12,2\text{ sm} > X > 8,1\text{ sm}$; kiçik çanaq boşluğu çıxacağımmın boylama ölçüsü $11,8 > X > 7,7$; simfiziosakral məsafə $12,4\text{ sm} > X > 7,5\text{ sm}$; tınarası məsafə $11,7\text{ sm} > X > 7,4\text{ sm}$; daraqarası məsafə $30,0\text{ sm} > X > 22,0\text{ sm}$; çanaq hündürlüyü $26,5\text{ sm} > X > 16,9\text{ sm}$ (Cədvəl 3).

Cədvəl 3. 36-60 yaş qruplarına aid olan qadın çanaqlarının pelviometrik xarakteristikası

Pelviometrik əlamətlər	Statistik parametrlər							
	N	X(sm)	S	S(r)	X üçün 95%-li dürüstlük intervalı		min	max
					min	max		
Anatomik konyuqata	26	10,70	1,17	0,23	10,23	11,17	7,4	12,8
Köndələn diametr	26	11,62	1,33	0,26	11,08	12,15	9,4	14,1
Həqiqi konyuqata	26	10,51	1,37	0,27	9,96	11,06	7,6	12,6
Diagonal konyuqata	26	11,42	1,49	0,29	10,81	12,02	7,8	13,8
Çəp diametr	26	12,55	1,27	0,25	12,03	13,06	8,7	13,8
Çanağın enli hissəsinin düz ölçüsü	26	11,13	1,12	0,22	10,67	11,58	7,8	12,5
Çanağın enli hissəsinin köndələn ölçüsü	26	11,52	1,25	0,25	11,01	12,02	7,4	12,9
Çanağın dar hissəsinin köndələn ölçüsü	26	10,01	1,22	0,24	9,51	10,50	6,9	12,5
Çanağın dar hissəsinin düz ölçüsü	26	10,51	1,26	0,25	10,00	11,02	7,3	12,2
Kiçik çanaq boşluğu çıxacağımmın köndələn ölçüsü	26	10,44	1,06	0,21	10,01	10,87	8,1	12,2
Kiçik çanaq boşluğu çıxacağımmın boylama ölçüsü	26	10,08	1,23	0,24	9,59	10,58	7,7	11,8
Tinarası ölçü	26	10,01	0,93	0,18	9,63	10,39	7,4	11,7
Daraqarası məsafə	26	27,22	2,26	0,44	26,31	28,13	22,0	30,0
Çanaq hündürlüyü	26	21,83	2,12	0,42	20,98	22,69	16,9	26,5

II yetkinlik yaşı kateqoriyasında ən çox yüksək fərqlilik çanaq hündürlüyü ($26,5 \text{ sm} > X > 16,9 \text{ sm}$; $S=2,12$), daraqarası məsafə ($30,0 \text{ sm} > X > 22,0 \text{ sm}$; $S=2,26$), və diaqonal konyuqata ($13,8 \text{ sm} > X > 7,8 \text{ sm}$; $S=1,49$) parametrlərinin göstəricilərində müşahidə edilir.

Eyni zamanda həqiqi konyuqatanı ($12,6 \text{ sm} > X > 7,6 \text{ sm}$; $S=1,37$); kiçik çanaq girəcəyinin köndələn diametrlərində ($14,1 \text{ sm} > X > 9,4 \text{ sm}$; $S=1,33$) baş verən dəyişkənliyin intensivliyi artır. Bu artım əvvəlki yaş qruplarında müşahidə olunmur. Qeyd olunan nəticələr digər tədqiqatçıların əldə etdiyi nəticələrilə uzlaşır.

Müayinələr göstərir ki, kiçik çanaq girəcəyinin çəp diametri ($S=1,27$) və kiçik çanaq boşluğunun dar hissəsinin düz ölçüsü də ($S=1,26$) yaşla əlaqədar dəyişikliyə məruz qalır. Ümumiyyətlə, bu yaş qrupunda əksər

pelviometrik əlamətlər üçün dispersiya göstəricilərinin artmasını qeyd etmək olar. Bəzi çanaq parametrləri xüsusilə, tinarası məsafə ($11,7 \text{ sm} > X > 7,4 \text{ sm}$; $S=0,93$), kiçik çanaq boşluğu çıxacağımmın köndələn diametrlərində ($12,2 \text{ sm} > X > 8,2 \text{ sm}$; $S=1,06$) kənarçıxmalarına uyğun olaraq dispersiya rəqəmlərinin azalması müşahidə edilmişdir. Digər yaş qrupları ilə müqayisədə kiçik çanaq boşluğunun köndələn ($12,5 \text{ sm} > X > 7,8 \text{ sm}$) və kiçik çanaq boşluğunun enli hissəsinin düz parametrlərində ($11,8 \text{ sm} > X > 7,7 \text{ sm}$) nəzərəçar-pacaq daralma müşahidə edilir.

Beləliklə, aparılmış tədqiqatın statistik təhlili göstərir ki, müxtəlif yaş qruplarında çanağın parametrlərində müəyyən fərqlər vardır. Buna baxmayaraq, qadınların çanaq ölçülərində yaşla əlaqədar hansısa bir qeyri-adi morfoloji dəyişkənlik əldə olunmamışdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Nesrin A., Ilay G., Fatima O. Effect of Sulke Cell Anemion on pelvic Dinamisions A Magnetic Resonance İmaging studi // Iranian radioloji, – 2017. 14(4), – p. 1845
2. Sataf R., Gauchotte E., Muhlstein J. et al. X ray pelvimetry practice survey in Northeast French maternities // J. Gynecol Obstet Biol Reprod (Paris), – 2015; 44(3), – p. 25-27.
3. Белкина А.А., Лукьяненко Р.А. Антропометрические особенности студентов Пензенского Государственного Университета 16-21 года // - Пенза: Вестник Пензенского Государственного Университета, – 2017. №1, – с. 49-53. [Belkina A.A., Luk'yanenko R.A. Anthropometric features of students of the Penza State University aged 16-21 // Penza: Vestnik Penzenskogo Gosudarstvennogo Universiteta, – 2017. №1, – p. 49-53.]

4. Бугаевский К.А. Анатомические антропометрические морфологические особенности таза по классификации Дж. Таннера у студенток специальной медицинской группы // – Орел: Наука-2020, – 2016. №5, – с.188-197 [Bugaevskii K.A. Anatomical anthropometric morphological features of the pelvis according to the classification of J. Tanner in students of a special medical group // Orel: Nauka-2020, 2016. №5, p.188-197.]
5. Гайваронский И.В., Бессонов, Н.Ю., Ниаури Д.А. Оригинальные подходы к изучению морфометрических характеристик плоскости выхода из малого таза у взрослых женщин // Санкт-Петербург: Журнал акушерства и женских болезней, – 2012. №1, – с. 20-25. [Gaivaronskii I.V., Bessonov, N.Yu., Niauri D.A. Original approaches to the study of morphometric characteristics of the exit plane from the small pelvis in adult women // Sankt-Peterburg: Zhurnal akusherstva i zhenskikh boleznei, – 2012. №1, – p. 20-25.]
6. Белик С. Н., Подгорный, И. В., Можинская, Ю. В. Влияние спортивной деятельности на репродуктивное здоровье девушек // – Прага: Сборники конференций НИЦ Социосфера, – 2014. № 33, – с. 103-111. [Belik S. N., Podgornyi, I. V., Mozhinskaya, Yu. V. The impact of sports activities on the reproductive health of girls // – Praga: Sborniki konferentsii NITs Sotsiosfera, – 2014. № 33, – p. 103-111.]
7. Гайворонский И.В., Ниаури, Д.В., Бессонов, Н.Р. Морфологические особенности строения малого таза как предпосылки к развитию пролапса гениталий // Курск: Курский научно-практический вестник «Человек и его здоровье», – 2018. №2, – с. 86-94. [Gaivoronskii I.V., Niauri, D.V., Bessonov, N.R. Morphological features of the structure of the small pelvis as a prerequisite for the development of genital prolapse // – Kursk: Kurskii nauchno-prakticheskii vestnik «Chelovek i ego zdorov'e», – 2018. №2, – p. 86-94.]
8. Алексеев В.П. Остеометрия. Методика антропологических исследований / В.П.Алексеев. – Москва: Наука, – 1966. – 249 с. [Alekseev V.P. Osteometriya. Metodika antropologicheskikh issledovaniy / V.P.Alekseev. – Moskva: Nauka, 1966. 249 p.]
9. Бугаевский К.А. Бугаевская, Н.А., Новиков, П.С. Особенности размеров таза ряда антропометрических показателей и менструального цикла у студенток специальной медицинской группы с повышенными и низкими значениями индекса массы тела // Орел: Наука-2020, – 2016. №3, – с. 248-257. [Bugaevskii K.A. Bugaevskaya, N.A., Novikov, P.S. Features of the size of the pelvis of a number of anthropometric indicators and the menstrual cycle in female students of a special medical group with high and low values of body mass index // – Orel: Nauka-2020, – 2016. №3, – p. 248-257.]
10. Гурьева А.Б. Антропометрические особенности женщин республики Саха (Якутия) различных типов телосложения по классификации Дж. Теннера // Москва: Фундаментальные исследования, 2013. № 7, – с. 540-543. [Gur'eva A.B. Anthropometric features of women of the Republic of Sakha (Yakutia) of various body types according to the classification of J. Tenner // – Moskva: Fundamental'nye issledovaniya, – 2013. № 7, – p. 540-543.]

Хыдыров Э.А., Ганбаева Ш.Ф., Исаев Н.Н.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕЛЬВИОМЕТРИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЖЕНСКОГО ТАЗА В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ВОЗРАСТА

*Кафедра Анатомия человека и медицинской терминологии
Азербайджанского медицинского университета, Баку*

Резюме. Представлены результаты исследования, проведенного с целью изучения морфометрических параметров женского таза в зависимости от возраста. Исследование показало, что в подростковом возрасте наибольшие отклонения наблюдаются в показателях высоты таза, истинной конъюгаты и косоугольного диаметра (соответственно: $25,5\text{см} > X > 18,0\text{ см}$; $12,5\text{см} > X > 7,3\text{см}$; $13,2\text{см} > X > 7,8\text{ см}$). Наименьшую вариабельность имеет поперечный диаметр входа в малый таз ($12,9\text{ см} > X > 9,6\text{ см}$); относится к прямому диаметру узкой части полости малого таза ($11,4\text{ см} > X > 7,9\text{ см}$) и поперечному размеру этой части. По результатам остеометрии в I возрастной группе преобладают высота и поперечные параметры таза. Однако из-за некоторого снижения вариабельности косоугольного диаметра ($13,3\text{ см} > X > 8,3\text{ см}$) заметно увеличение вариабельности диагональной конъюгаты ($14,0\text{ см} > X > 7,7\text{ см}$). Во II подростковом периоде размеры малого таза в целом имеют низкие значения дисперсии, хотя средние значения всех показателей выше, чем в возрастной группе 16-20 лет. Наиболее изменчивыми во II зрелом возрасте были высота таза ($26,5\text{ см} > X > 16,9\text{ см}$; $S = 2,12$), межгребневое расстояние ($30,0\text{ см} > X > 22,0\text{ см}$; $S = 2,26$) и диагональная конъюгата ($13,8\text{ см} > X > 7,8\text{ см}$, $S = 1,49$).

Khidirov EA, Ganbayeva Sh.F., Isayev N.N.

PELVIOMETRIC PARAMETERS OF FEMALE PELVIS DEPENDING ON AGE

*Azerbaijan Medical University, Department of Human Anatomy and
Medical Terminology, Baku*

Summary. The aim of the study is to determine the morphometric parameters of the female pelvis depending on age. The study showed that the most deviations are observed in the indicators of pelvic height, true conjugate and oblique diameters (respectively: $25.5 \text{ sm} > X > 18.0 \text{ sm}$; $12.5 \text{ sm} > X > 7.3 \text{ sm}$; $13, 2 \text{ sm} > X > 7.8 \text{ sm}$). The least variability is the transverse diameter of the small pelvis entrance ($12.9 > \text{sm} X > 9.6 \text{ sm}$); refers to the straight diameter of the narrow part of the small pelvis ($11.4 \text{ sm} > X > 7.9 \text{ sm}$) and the transverse dimension of that part. According to the results of osteometry, pelvic height and transverse parameters predominate in the I adult group. However, due to a slight decrease in the variability of the diagonal diameter ($13.3 \text{ sm} > X > 8.3 \text{ sm}$), an increase in the variability of the diagonal conjugate ($14.0 \text{ sm} > X > 7.7 \text{ sm}$) is noticeable, has non-variance values, although the average values of all parameters were higher than in the 16-20 age groups. The most variable noticed in II adult group, pelvic height was $26.5 \text{ sm} > X > 16.9 \text{ sm}$; $S = 2.12$, intercrest distance $30.0 \text{ sm} > X > 22.0 \text{ sm}$; $S = 2.26$, and diagonal conjugate. $13.8 \text{ sm} > X > 7.8 \text{ sm}$; $S = 1.49$.

Müəlliflə əlaqə üçün:

Xıdırov Elçin Əkbər oğlu, Azərbaycan Tibb Universiteti İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının professoru, tibb elmləri doktoru

E-mail: elcinkhidirov@ gmail.com